

The purpose of the article is the generalization of theoretical developments of Western scholars, which determine the basis of the most common modern trends in crime reduction, outlining on this basis the prospects for the development of domestic law enforcement activities.

It is noted that Western countries changed the priorities of crime prevention with a gradual rejection of repression in favor of more effective and cost-efficient criminological prevention. The strategy of reducing the possibilities of committing crimes plays an important role in the formation of a progressive crime prevention system abroad. Numerous scientific developments of Western scientists over the past 50 years have made the given Strategy the most popular, effective and cost-efficient. Significant contribution to the Western theory of crime prevention was carried out by scientists who studied the issues of situational prevention, the spatial approach to crime reduction, the theory of «broken windows» etc.

The conclusions indicate that the structure of the strategy for reducing the possibilities of committing crimes consists of: situational and spatial prevention; the theory of «broken windows»; use of modern achievements of science and technology in the field of counteraction to crime; mapping crime, etc. It is noted that Ukraine should adopt the positive foreign experience of Western countries in preventing many self-interest and violent crimes, based on the relevant criminological theory.

Keywords: the theory of crime prevention, western criminology, new forms of crime prevention, the strategy of reducing the possibilities of committing crimes.

УДК 343.146

В. В. Кузнєцов

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ПОРЯДКУ ЗБЕРІГАННЯ РЕЧОВИХ ДОКАЗІВ СТОРОНОЮ ОБВИНУВАЧЕННЯ

У статті, на основі моделювання можливих ситуацій, проаналізовано положення національних нормативно-правових актів, що регулюють правовідносини у сфері зберігання речових доказів стороною обвинувачення при проведенні кримінального провадження. На основі виявлених недоліків розглянуто напрями удосконалення порядку зберігання речових доказів стороною обвинувачення та запропоновано конкретні зміни до чинного кримінального процесуального законодавства України.

Ключові слова: речові докази, порядок зберігання речових доказів, схоронність тимчасово вилученого майна, зберігання тимчасово затриманих транспортних засобів.

Постановка проблеми. З моменту усвідомлення необхідності чітких і зрозумілих правил та процедур розслідування кримінально караних діянь виникла природня потреба у визначенні порядку зберігання речових доказів суб'єктами розслідування. Указаний порядок є важливою організаційною складовою досудового розслідування, яка обов'язково повинна відповідати принципам гармонійності, очікуваності, передбачуваності [1], щоб бути прийнятною та визнаною усіма суб'єктами. Також порядок зберігання речових доказів повинен повністю забезпечувати виконання завдань кримінального провадження із захисту особи, суспільства та держави від кримінальних правопорушень, охорони прав, свобод та законних інтересів

учасників кримінального провадження, а також забезпечення швидкого, повного та неупередженого розслідування й судового розгляду [2].

Однак, як свідчить практика, наявний сьогодні порядок зберігання речових доказів є недосконалим і потребує доопрацювання. На жаль, через прогалини в урегулюванні наведених правовідносин законним інтересам учасників кримінального провадження завдається шкода, наприклад, зберігання речових доказів у вигляді транспортних засобів (автомобілів, автобусів, мотоциклів та інших) на спеціальних майданчиках і стоянках для зберігання тимчасово затриманих транспортних засобів є платним. Указані витрати повинні здійснюватися за рахунок державного бюджету. Проте дуже часто слідчі поміщують на такі майданчики (стоянки) транспортні засоби, що були знаряддями вчинення злочинів і належать потерпілим. І останні вимушені самостійно оплачувати їх послуги, хоча таке зберігання було викликане тільки слідчою необхідністю.

Через відсутність кримінальної процесуальної регламентації технічної роботи з речовими доказами, системним для слідчих є незаконне проведення слідчих (розшукових) дій для приведення таких доказів у належний стан. Тож ця велика проблема потребує негайного вирішення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Серед закордонних та вітчизняних учених, які опікувалися проблемами пошуку, збирання, процесуального закріплення, дослідження та зберігання речових доказів, можна назвати таких науковців, як: Т.В. Авер'янову, В.П. Бахіна, Р.С. Белкіна, І.Є. Биховського, І.О. Возгіна, В.К. Гавла, В.І. Галагана, І.Ф. Герасимова, В.Г. Гончаренка, Г.А. Густова, Л.Я. Драпкіна, В.А. Журавля, Г.Г. Зуйкова, А.В. Іщенко, Н.І. Клименко, О.Н. Колесніченка, В.О. Коновалову, В.К. Лисиченку, І.М. Лузгіна, Г.А. Магусовського, П.П. Михайленку, В.Т. Нору, В.О. Образцова, М.А. Погорецького, М.В. Салтевського, В.М. Тертишника, В.Ю. Шепітька, М.П. Яблокова та інших. Ці вчені зробили істотний внесок у становлення інституту доказів, і значно збагатили теоретичні положення кримінального процесу та криміналістики. Однак порядок зберігання речових доказів стороною обвинувачення потребує регулярного перегляду та удосконалення для приведення його до вимог сьогодення. Принципи та загальні підходи до зберігання речових доказів відображено у фахових публікаціях та дослідженнях [3, с. 107-113; 4, с. 46-48], однак, практики (слідчі, адвокати, прокурори та судді), які щодня безпосередньо стикаються з певними аспектами законодавчо закріпленого порядку зберігання речових доказів, указують на недосконалість, недостатність деталізації та значні труднощі при його дотриманні. Так, у КПК України чи інших нормативно-правових актах не прописана процедура приведення речових доказів у належний стан, а також не деталізовано порядок зберігання транспортних засобів стороною обвинувачення. Указані проблеми призводять до недотримання положень кримінального процесуального закону, послаблюють (ставлять під сумнів) доказову базу в конкретних кримінальних провадженнях та негативно впливають на забезпеченість прав потерпілих і свідків.

Формування цілей. Метою статті є формулювання напрямів удосконалення порядку зберігання речових доказів стороною обвинувачення.

Виклад основного матеріалу. Зберігання речових доказів дозволяє забезпечити їх збереження для подальшого використання в кримінальному провадженні. Сутність зберігання речових доказів у теорії кримінального процесу визначається як забезпечення схоронності самих речових доказів, їх ознак і властивостей [3, с. 107; 5, с. 198; 6, с. 65]. З одного боку, схоронність зобов'язує хранителя підтримувати добрий стан цієї речі та згодом повернути її законному власникові, а з іншого – забезпечити можливість дальшого використання в кримінальному провадженні. Для виконання наведених обов'язків, які є природними й водночас похідними від тріади права власності, хранителі проводять заходи щодо створення умов для забезпечення схоронності речей як цінностей, а також достатні та належні процесуально-технічні дії – для збереження цих речей як речових доказів (слідів, ознак, якостей та властивостей).

Загальні вимоги до зберігання речових доказів визначено в законах України та конкретизовано в низці підзаконних нормативних актів. Так, положення діючого порядку зберігання речових доказів стороною обвинувачення згадуються в статті 100 «Зберігання речових доказів і документів та вирішення питання про спеціальну конфіскацію» КПК України. У другій частині вказаної статті зазначено, що речовий доказ, наданий добровільно або на підставі судового рішення, зберігається в сторони кримінального провадження, якій він наданий (у нашому випадку стороною обвинувачення). Сторона кримінального провадження, якій наданий речовий доказ або документ, зобов'язана зберігати їх у стані, придатному для використання в кримінальному провадженні. Зберігання речових доказів стороною обвинувачення здійснюється в Порядку [2] зберігання речових доказів стороною обвинувачення, їх реалізації, технологічної переробки, знищення, здійснення витрат, пов'язаних з їх зберіганням і пересиланням, схоронності тимчасово вилученого майна під час кримінального провадження (далі Порядок), що затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 19 листопада 2012 року № 1104 «Про реалізацію окремих положень Кримінального процесуального кодексу України».

Розглянемо кілька ситуацій, що трапляються на практиці, і з'ясуємо ступінь дотримання вимог порядку зберігання речових доказів стороною обвинувачення, які містяться в раніше наведених нормативно-правових актах.

Ситуація 1. Під час огляду місця події, де трапилося вбивство, слідчий виявляє, оглядає, детально описує, фотографує, відповідним чином упакує та вилучає одяг, що просякнутий кров'ю. Прибувши до службового кабінету слідчий розуміє, що вилучені речі (з відповідною слідовою картиною) потребують просушування – приведення їх до стану, що забезпечить тривале зберігання та дозволить дальше вивчення, дослідження та використання в кримінальному провадженні як докази. Для вирішення вказаних завдань, не маючи іншої альтернативи, у ході огляду, слідчий розпакує раніше вилучені речі, та проводить їх просушування чи інші дії, які попередять пошкодження, псування, погіршення або втрату властивостей, завдяки чому

вони матимуть доказове значення [7]. Насправді слідчий використовує огляд, як законний спосіб, розпакувати вилучені речі для їх просушування. КПК України чітко передбачає призначення, підстави й порядок проведення будь-якої слідчої (розшукової) дії, зокрема огляду, який не може й не повинен проводитися для приведення речових доказів у належний стан. Тобто нагальною потребою для слідчих є приведення вилучених речових доказів до стану, який дозволить їх використання в кримінальному провадженні. КПК України та інші нормативно-правові акти не регламентують проведення таких суто технічних дій з доказами, тож слідчі, не маючи вибору, формально проводять таку слідчу (розшукову) дію, як огляд. Хоча насправді вказана технічна дія оглядом, у його класичному розумінні, не є.

Трапляються випадки, коли вогкі чи мокрі речі з трупа неможливо просушити за одну добу, тож слідчі вимушені їх залишати в службовому кабінеті на декілька днів. Кожен розуміє, що огляд речі не може стільки тривати, і слідчі складають протокол про начебто короткочасний огляд. А фактично вказані вилучені речі запаковуються лише тоді, коли будуть приведені до стану для безпечного зберігання. Слідчих можна зрозуміти через природні намагання зберегти речові докази для подальшого встановлення факту чи обставин кримінального діяння, але в благородних спонуканнях та намірах можна уледити ознаки таких службових злочинів, як зловживання владою або службовим становищем (ст. 364 КК України) та службове підроблення (ст. 366 КК України). Гіпотетично вирок суду на основі речових доказів, що були отримані з порушенням установлених процедур, може бути визнаний незаконним, а особа, яка вчинила злочин, не буде притягнута до відповідальності та буде вимагати компенсації за порушення її прав та свобод.

Побачити різницю в проведенні огляду як слідчої (розшукової) дії та технічних заходів, на кшталт сушіння мокрих речей, можна завдяки відмінностям, що виявляються в процесі порівняння:

1) огляд, відповідно до ст. 237 КПК України, проводиться для виявлення та фіксації відомостей щодо обставин учинення кримінального правопорушення [2]. Виходячи з цього, дії слідчого з попередження пошкодження, псування, погіршення або втрати властивостей вилучених (отриманих) речових доказів, не можуть бути метою огляду, а лише супутнім завданням. Додатково можна зазначити, що відповідно до ст. 223 КПК України огляд, як будь-яка слідча (розшукова) дія, спрямована на отримання (збирання) доказів або перевірку вже отриманих доказів у конкретному кримінальному провадженні [2]. А згадані технічні дії слідчого із збереження доказів на це не спрямовані;

2) проведення будь-якої слідчої (розшукової) дії повинно мати певні підстави, а саме наявність достатніх відомостей, що вказують на можливість досягнення її мети. Виходячи із законодавчо закріпленої мети огляду, потрібно вказати на відсутність підстав для його проведення без виявлення та фіксації відомостей щодо обставин учинення кримінального

правопорушення. Дії ж слідчого з попередження пошкодження, псування, погіршення або втрати властивостей вилучених (отриманих) речових доказів не можуть допомогти у виявленні та фіксації таких відомостей;

3) оформлення процесуального документа, у вигляді протоколу, взагалі є сумнівним, бо слідчому доводиться не фіксувати хід огляду, а щось вигадувати (особливо, коли річ раніше була оглянута) для виправдання проведення слідчої (розшукової) дії;

4) тактика «огляду», що націлений на недопущення зіпсування речових доказів, обмежується двома криміналістичними рекомендаціями: не сушити вогні речі біля джерел тепла (вогонь, радіатор, батарея опалювання) та під прямими променями сонця. Наведені тактичні рекомендації не можна вважати тактикою слідчого огляду в класичному її розумінні. Це більш схоже на проведення окремих технічних маніпуляцій, ніж на повноцінні тактичні прийоми при проведенні слідчої (розшукової) дії.

Підбиваючи попередні висновки можна зазначити, що слідчі:

- у більшості кримінальних проваджень стикаються з пошкодженням, псуванням, погіршенням або втратою властивостей речових доказів, що впливає на їх доказове значення;

- розуміють необхідність забезпечення збереження речових доказів від небажаного впливу;

- знають про відсутність регламентованої законодавством потрібної процедури;

- вивчивши наявні національні нормативно-правові акти й не знайшовши оптимального вирішення, пристосовуються, шляхом маскування технічних дій із збереження речових доказів під виглядом огляду;

- усвідомлюють, що таке маскування дуже часто супроводжується порушенням порядку проведення огляду: 1) проведення пакування/розпакування речових доказів за відсутності понять; 2) невідповідність часу фактичного проведення огляду з указаним у протоколі (речі сушилися дві доби, а огляд, відповідно до часу в протоколі, проводився дві години);

- розуміють, що такі діяння-«огляди», узагалі не мають відповідних підстав та за змістом не є слідчими (розшуковими) діями, спрямованими на отримання (збирання) доказів або перевірку вже отриманих доказів у конкретному кримінальному провадженні [2];

- поки не стикаються з адвокатською активністю щодо невизнання доказів недопустимими через процесуальні порушення провадження огляду, а в подальшому результатів усіх проведених судових експертиз по цій речі. Але невдовзі таке питання може постати.

Результати здійсненого аналізу дозволяють дійти висновку, що в чинному Кримінальному процесуальному кодексі України та інших нормативно-правових актах не прописаний порядок дій для попередження чи зупинки пошкодження, псування, погіршення або втрати властивостей речових доказів. І слідчі органів правопорядку вимушено пристосовуються до такої ситуації, яка інколи призводить до порушення вимог КПК України.

На нашу думку, до можливих варіантів вирішення вказаної складної ситуації відносяться такі:

1. Унести зміни до ст. 237 КПК України, де передбачити можливість проведення огляду для приведення речових доказів до стану, який дозволить їх використання в кримінальному провадженні. Але це буде суперечити цілям проведення слідчих (розшукових) дій, «які спрямовані на отримання (збирання) доказів або перевірку вже отриманих доказів у конкретному кримінальному провадженні» [2].

2. Унести зміни до КПК України, де передбачити можливість проведення слідчим нової процесуальної (технічної) дії для приведення речових доказів до стану, який дозволить їх використання в кримінальному провадженні. Указаний варіант також не є оптимальним, бо вилучені та упаковані під час проведення слідчих (розшукових) дій речі будуть розпаковані. І з ними, навіть за присутності понятих, слідчий повинен проводити певні заходи (наприклад сушіння просяклої кров'ю одєжі), які можуть тривати не одну добу. Зрозуміло, що поняті не можуть там знаходитися такий час невідлучно. Якщо ж проводити такі технічні заходи одноосібно слідчим без понятих, то втрачається логіка КПК України.

3. Прийнятним варіантом, на думку автора, є разом з передбаченням у КПК України відповідних технічних заходів також утворити у відділках органів правопорядку спеціальних кімнат для приведення речових доказів до стану, який дозволить їх використання в кримінальному провадженні. Слідчий, який вважає за потрібне привести докази до ладу, виносить відповідну постанову, а далі здійснює технічні заходи під об'єктивними відеозаписувального устаткування, що працює безперервно. Також у такій кімнаті, з безперервним відеозаписом, можна залишити речові докази на необхідний час. Після завершення заходів з приведення доказів до бажаного стану відеозапис з усіх камер, за період їх проведення, повинен бути доданий до матеріалів кримінального провадження. Указаний варіант розв'язання нагальної проблеми не є досконалим і потребує доопрацювання, однак, він є найбільш вдалим із запропонованих, і не суперечить дещо несучасному інституту понятих.

Ситуація 2. Транспортний засіб було вкрадено і за допомогою нього вчинено розбійний напад чи дорожньо-транспортну пригоду з тяжкими наслідками. У таких випадках слідчі, для можливості подальшого проведення низки слідчих (розшукових) та інших процесуальних дій, приймають рішення про поміщення вказаного доказу для зберігання на спеціальний майданчик (стоянку) для зберігання тимчасово затриманих транспортних засобів. Послуги вказаних спеціальних майданчиків (стоянок) є платними. Відповідно до Порядку «фінансування витрат, пов'язаних із зберіганням речових доказів, здійснюється за рахунок коштів державного бюджету, передбачених для утримання органу, у складі якого функціонує слідчий підрозділ, який здійснив передачу речових доказів на зберігання» [7]. Проте дуже часто слідчі поміщують на такі майданчики (стоянки) транспортні засоби, що були знаряддями вчинення злочинів і

належать потерпілим. І останні вимушені самостійно оплачувати їх послуги, хоча таке зберігання було викликане тільки слідчою необхідністю.

Практика свідчить про намагання окремих недосвідчених слідчих здешевити зберігання таких транспортних засобів, шляхом їх поміщення у опечатаному вигляді до внутрішнього двору поліцейського відділку. Однак без належної охорони їх розкомплектовують, що тягне за собою відмову від проведення необхідних судових експертиз, а також з'являється привід для сумнівів щодо недопустимості речових доказів у цілому. Цивільну відповідальність за шкоду, що була заподіяна власникам таких транспортних засобів, несуть Головні Управління Національної поліції в областях, а слідчі при розгляді цивільних справ виступають як треті особи. Така практика свідчить про недотримання слідчими попередження про заборону зберігання речових доказів в умовах, що можуть призвести до їх знищення чи псування [7].

Відповідно до п. 20 Порядку зберігання речових доказів стороною обвинувачення, їх реалізації, технологічної переробки, знищення, здійснення витрат, пов'язаних з їх зберіганням і пересиланням, схоронності тимчасово вилученого майна під час кримінального провадження, зберігання речових доказів у вигляді автомобілів, автобусів, а також самохідних машин, сконструйованих на шасі автомобілів, мотоциклів усіх типів, марок і моделей, причепів, напівпричепів, мотоколясок, інших прирівняних до них транспортних засобів та мопедів, здійснюється на спеціальних майданчиках і стоянках територіальних органів Національної поліції для зберігання тимчасово затриманих транспортних засобів [7]. На виконання вказаного пункту згадані органи поліції взяли самостійно будувати спеціальні майданчики (стоянки), а це: 1) відведення земельної ділянки; 2) укріплення її твердим покриттям; 3) огороження та облаштування під'їзних шляхів; 4) установлення систем сигналізації, контролю доступу та відеоспостереження; 5) упровадження по аналогії нічим нерегламентованого механізму обліку речових доказів із закріпленням конкретної відповідальної особи й таке інше. За наявною в автора інформацією, станом на грудень 2017 року, згадані спеціальні майданчики (стоянки) були побудовані лише в третині територіальних органів Національної поліції в Одеській області, що є незадовільним. Можна припустити, що в інших областях країни буде спостерігатися схожа ситуація, де немає обладнаних місць зберігання власних транспортних засобів, що використовувалися як знаряддя вчинення злочинів, і потерпілі продовжують самостійно здійснювати оплату цих послуг. Указане є лише наслідком відсутності плану з реалізації положень Постанови Кабінету Міністрів України від 19 листопада 2012 року № 1104 «Про реалізацію окремих положень Кримінального процесуального кодексу України» у територіальних органах Національної поліції. У п.п. 7-16 Порядку детально регламентуються: 1) вимоги до приміщення для зберігання речових доказів; 2) особливості обліку доказів та ведення відповідної документації; 3) суб'єкти, які відповідають за облік та перевірку стану та умов зберігання речових доказів тощо. Стосовно ж спеціальних майданчиків і стоянок аналогічної регламентації немає. Тож керівникам

територіальних органів Національної поліції при їх проектуванні, будівництві та організації функціонування таких майданчиків (стоянок) доводиться дотримуватися «не букви закону, а його духу», що в цьому випадку неприпустимо. Також слід акцентувати увагу на тому, що наведений раніше нормативно-правовий акт не містить вимог щодо організації зберігання та обліку тимчасово затриманих транспортних засобів на спеціальних майданчиках (стоянках).

Як вихід зі складної ситуації нами пропонується: 1) унесення змін до Порядку для чіткої регламентації всіх аспектів зберігання тимчасово затриманих транспортних засобів у територіальних органах Національної поліції (визначення технічних вимог до спеціальних майданчиків (стоянок), закріплення відповідальної особи, порядку обліку та облікової документації та іншого); 2) розробка та виконання плану з реалізації положень Постанови Кабінету Міністрів України від 19 листопада 2012 року № 1104 «Про реалізацію окремих положень Кримінального процесуального кодексу України» у територіальних органах Національної поліції.

Висновки. Підсумовуючи, зазначимо, що національне кримінально-процесуальне законодавство має певні прогалини, зокрема в регулюванні правовідносин зі зберігання речових доказів стороною обвинувачення, що може призвести до визнання їх недопустимими, а також, можливо, не притягнення особи, яка вчинила злочин, до відповідальності. Крім цього, прогалини призводять до інших негативних наслідків у вигляді зайвої оплати зберігання транспортних засобів, що належать потерпілим особам, і використовувалися як знаряддя вчинення злочинів. Тож необхідність унесення відповідних змін, що будуть відповідати сучасному рівню розвитку науки та техніки є повністю виправданою та вельми потрібною.

Використані джерела:

1. Порядок. Вікіпедія. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9F%D0%BE%D1%80%D1%8F%D0%B4%D0%BE%D0%BA>.
2. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 № 4651-VI зі змінами станом на 02.02.2014. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9-10, № 11-12, № 13. Ст. 88.
3. Ковальчук С. А. Сущность и содержание хранения вещественных доказательств в уголовном производстве Украины. *Європейські перспективи*. 2015. № 7. С. 107-113.
4. Хахуцяк О. Ю. Речові докази в новому Кримінальному процесуальному кодексі України. *Адвокат*. 2013. № 6 (153). С. 46-48.
5. Белкин А. Р. Теория доказывания в уголовном судопроизводстве. М.: Норма, 2007. 528 с.
6. Ляш А. А. Вещественные доказательства в досудебных стадиях уголовного процесса: учебное пособие. Киев: НИиРИО Киевской высшей школы МВД СССР им. Ф.Э. Дзержинского, 1991. 80 с.
7. Порядок зберігання речових доказів стороною обвинувачення, їх реалізації, технологічної переробки, знищення, здійснення витрат, пов'язаних з їх зберіганням і пересиланням, схоронності тимчасово вилученого майна під час кримінального провадження, що затверджений постановою Кабінету Міністрів

Україні від 19 листопада 2012 року № 1104. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1104-2012-п#n19>.

Стаття надійшла до редколегії 09.02.2018

Кузнецов В. В. Направления совершенствования порядка хранения вещественных доказательств стороной обвинения

В статье, на основе моделирования возможных ситуаций, анализируются положения национальных нормативно-правовых актов, регулирующих правоотношения в сфере хранения вещественных доказательств стороной обвинения при проведении уголовного производства. На основе выявленных недостатков рассматриваются направления совершенствования порядка хранения вещественных доказательств стороной обвинения и предлагаются конкретные изменения в действующее уголовное процессуальное законодательства Украины.

Ключевые слова: вещественные доказательства, порядок хранения вещественных доказательств, сохранность временно изъятого имущества, хранения временно задержанных транспортных средств.

Kuznetsov V. Directions of the Improvement of the Order of Storage of Material Evidences by the Prosecution Party

The article analyzes the provisions of the national normative legal acts governing the legal relationship in the field of the storage of material evidence by the prosecution party in conducting criminal proceedings.

It is indicated on a number of legislative gaps in the settlement of the above legal relations, which leads to damage to the legitimate interests of participants in criminal proceedings, in particular, when storing evidence in the form of vehicles on special platforms and parking lots. It also demonstrates the systematic illegal conduct of investigative (search) actions to bring evidence to the proper state, due to the lack of criminal procedural regulation of technical work with such evidence.

Two situations are modeled. In the first case, the investigator removes a blood-soaked thing that needs to be further brought to a condition that will provide long-term storage and will allow further study, research and use in criminal proceedings as evidence. Describe the differences in the review, as a classical investigation (investigative) action, and technical measures aimed at ensuring the long-term storage of such a thing.

In the second situation - a stolen vehicle was the subject of a serious crime. And investigators place the indicated evidence on a special platform (parking) for the storage of temporarily detained vehicles whose services are payable to victims. And victims of theft are forced to pay extra for specialist services.

On the basis of the revealed shortcomings, the directions of improvement of the order of storage of material evidence by the prosecution side are considered and concrete amendments to the current criminal procedural legislation of Ukraine are proposed. Yes, it is proposed to: 1) create in the departments of the law enforcement agencies special rooms for bringing evidence to a state that will allow their use in criminal proceedings; 2) provide for investigators the procedure for conducting appropriate technical measures to bring evidence to a state that will allow their use in criminal proceedings; 3) to create, at the offices of the National Police, standardized

special platforms (parking) for the storage of vehicles temporarily detained; 4) develop a procedure for the storage of vehicles temporarily detained.

Keywords: material evidence, the order of storage of material evidence, the safety of temporarily seized property, the storage of vehicles temporarily detained.

УДК 343.14

Л. М. Лоневський

**ЗАГАЛЬНИЙ АНАЛІТИЧНИЙ ОГЛЯД
ДОСЛІДЖЕНЬ РЕЗУЛЬТАТІВ ОПЕРАТИВНО-
РОЗШУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ЇХ
ВИКОРИСТАННЯ ПІД ЧАС ДОСУДОВОГО
РОЗСЛІДУВАННЯ ЩОДО УХИЛЕННЯ ВІД
СПЛАТИ ПОДАТКІВ, ЗБОРІВ (ОБОВ'ЯЗКОВИХ
ПЛАТЕЖІВ)**

У статті на підставі аналізу наукових досліджень, які здійснені в теорії оперативно-розшукової діяльності, кримінального процесу, криміналістики, щодо змісту та сутності використання результатів оперативно-розшукової діяльності під час досудового розслідування злочинів і, зокрема під час розслідування щодо ухиленнь від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів) визначено питання, які потребують свого з'ясування для формування науково обгрунтованих рекомендацій використання результатів оперативно-розшукової діяльності під час досудового розслідування щодо ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів) в умовах дії КПК України 2012 року.

Ключові слова: оперативно-розшукова діяльність, результати оперативно-розшукової діяльності, розшук, доказ, доказування, ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів).

Постановка проблеми. Одним із ключових компонентів у системі забезпечення неухильної сплати податків суб'єктами оподаткування є оперативно-розшукова діяльність оперативних підрозділів податкової міліції. Реформа кримінального судочинства 2012 року змінила засади взаємодії оперативно-розшукової діяльності та кримінальної процесуальної діяльності з досудового розслідування злочинів, відповідно й ухиленнь від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів). Відповідно до нормативних приписів КПК України та Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» оперативно-розшукові заходи не можуть бути проведені в кримінальному провадженні, їх замінили негласні слідчі (розшукові) дії, що також вплинуло на формування в окремих слідчих, прокурорів сприйняття оперативно-розшукової діяльності як такої, що не здатна забезпечити належне фіксування фактичних даних про ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів) окремих осіб та груп, відповідальність за які передбачено КК України, через неможливість комплексного здійснення оперативно-розшукових заходів, слідчих (розшукових) та інших процесуальних дій, як це було за умов дії КПК України 1960 року. Така ситуація склалася через недостатню наукову розробку проблематики використання результатів оперативно-розшукової діяльності за сучасним